

УДК 311:339.562'564

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Вдовин М.Л.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Досліджено стан розвитку зовнішньої торгівлі регіонів України. Проведено порівняльний аналіз зовнішньоторговельної діяльності регіонів. Здійснено візуалізацію статистичних даних у вигляді рисунків, зокрема пелюсткових діаграм.

Ключові слова: експорт, імпорт, зовнішньоторговельна діяльність, статистичний аналіз

Вступ

У сучасних умовах глобалізації економіки усі кордони стираються і окремі регіони можуть виступати самостійними гравцями на світовому ринку. А структурні зміни як в розвинутих країнах, так і в країнах з трансформаційною економікою, супроводжуються територіальною концентрацією економічної діяльності. Тому питання дослідження регіональної політики, конкурентоспроможності регіонів в сфері зовнішньоторговельної діяльності є надзвичайно актуальним.

На жаль, конкурентоспроможність України та зокрема її регіонів залишається низькою, а міжрегіональні диспропорції продовжують посилюватись. Саме тому дослідження проблем економічної діяльності регіонів та розробка шляхів підвищення їх конкурентоспроможності є дуже важливими не лише для України, але й для будь-якої країни, яка прагне зайняти провідні позиції в світовому економічному просторі.

Теоретичні аспекти статистичного вивчення зовнішньої торгівлі знаходять своє відображення в низці наукових праць, зокрема таких науковців як Михайлов В.С., Моторин Р.М., Башкатов Б.І. та інших. Проте, показники розвитку зовнішньоторговельної діяльності регіонів завжди потребують подальшого ретельного вивчення за допомогою економіко-статистичних методів аналізу.

Постановка завдання

Метою дослідження є визначення основних показників розвитку зовнішньої торгівлі України та здійснення порівняльного аналізу зовнішньоторговельної діяльності регіонів України.

Насамперед, на нашу думку, для визначення регіонів, які можуть конкурувати між собою у сфері зовнішньоторговельної діяльності, потрібно визначити основні показники діяльності, та відповідно визначити рейтинг кожного регіону за окремим показником.

Результати

Варто зазначити, що рівень розвитку зовнішньої торгівлі регіону характеризується двома основними показниками зовнішньої торгівлі: обсягами експортованих та імпортованих товарів та послуг.

Упродовж 2009 року зовнішню торгівлю товарами здійснювали 780 підприємств, якими було експортовано товарів на 794 млн.дол.США, та імпортовано на 1622 млн.дол.США У 2009 році спостерігається зменшення обсягів експорту товарів у порівнянні з 2008 роком, винятком залишається лише Київська область, обсяги експорту якої збільшились на 10% у порівнянні з 2008 роком. Експорт товарів Львівщини становить 80% експорту 2008 року і охоплює 2% від загального обсягу експортованих товарів України [4].

Для порівняльного аналізу зовнішньоторговельної діяльності регіонів України, слід провести рейтинг регіонів за двома основними показниками зовнішньої торгівлі (див. табл.1, табл.2) та побудувати «пелюсткову діаграму» для візуалізації даних (див. рис.1, 2).

Таблиця 1

Рейтинг регіонів України за обсягами експорту - імпорту товарів в розрахунку на 1 особу у 2009 р., дол. США

Регіони/області	Експорт на 1 особу, дол.США	Рейтинг	Імпорт на 1 особу, дол.США	Регіони/області
1	2	3	4	5
Донецька	2073,6807	1	1257,9002	Київська
Дніпропетровська	1541,2542	2	1087,2419	Одеська
Запорізька	1492,1210	3	1063,0964	Дніпропетровська
Миколаївська	1281,4852	4	766,3664	Закарпатська
Полтавська	836,5754	5	678,2460	Львівська
Луганська	808,9888	6	658,5549	Миколаївська
Закарпатська	751,9704	7	629,5503	Запорізька
Одеська	604,1301	8	521,5110	Харківська
Київська	603,8315	9	430,1744	Донецька
Сумська	601,0980	10	415,0743	Волинська
Харківська	469,8271	11	395,1303	Полтавська
Черкаська	410,4117	12	328,3784	Сумська
Львівська	334,0022	13	316,6224	Луганська
Херсонська	319,5961	14	307,9122	Житомирська
Волинська	307,8556	15	288,8611	Чернігівська
Вінницька	288,5542	16	260,0629	Черкаська
Житомирська	281,1003	17	224,5873	Рівненська
Рівненська	280,0174	18	205,4570	Хмельницька
Чернігівська	265,0495	19	185,5043	Івано-Франківська
Кіровоградська	244,6933	20	163,9074	Тернопільська
Івано-Франківська	243,2843	21	158,4337	Вінницька
Автономна Республіка Крим	216,3371	22	144,2064	Кіровоградська
Хмельницька	183,6141	23	115,4740	Чернівецька
Чернівецька	132,5075	24	113,5371	Херсонська
Тернопільська	117,3511	25	95,2575	Автономна Республіка Крим

Розраховано за: [2]

Зобразимо обсяги експорту товарів регіонів в розрахунку на 1 особу на рис.1.

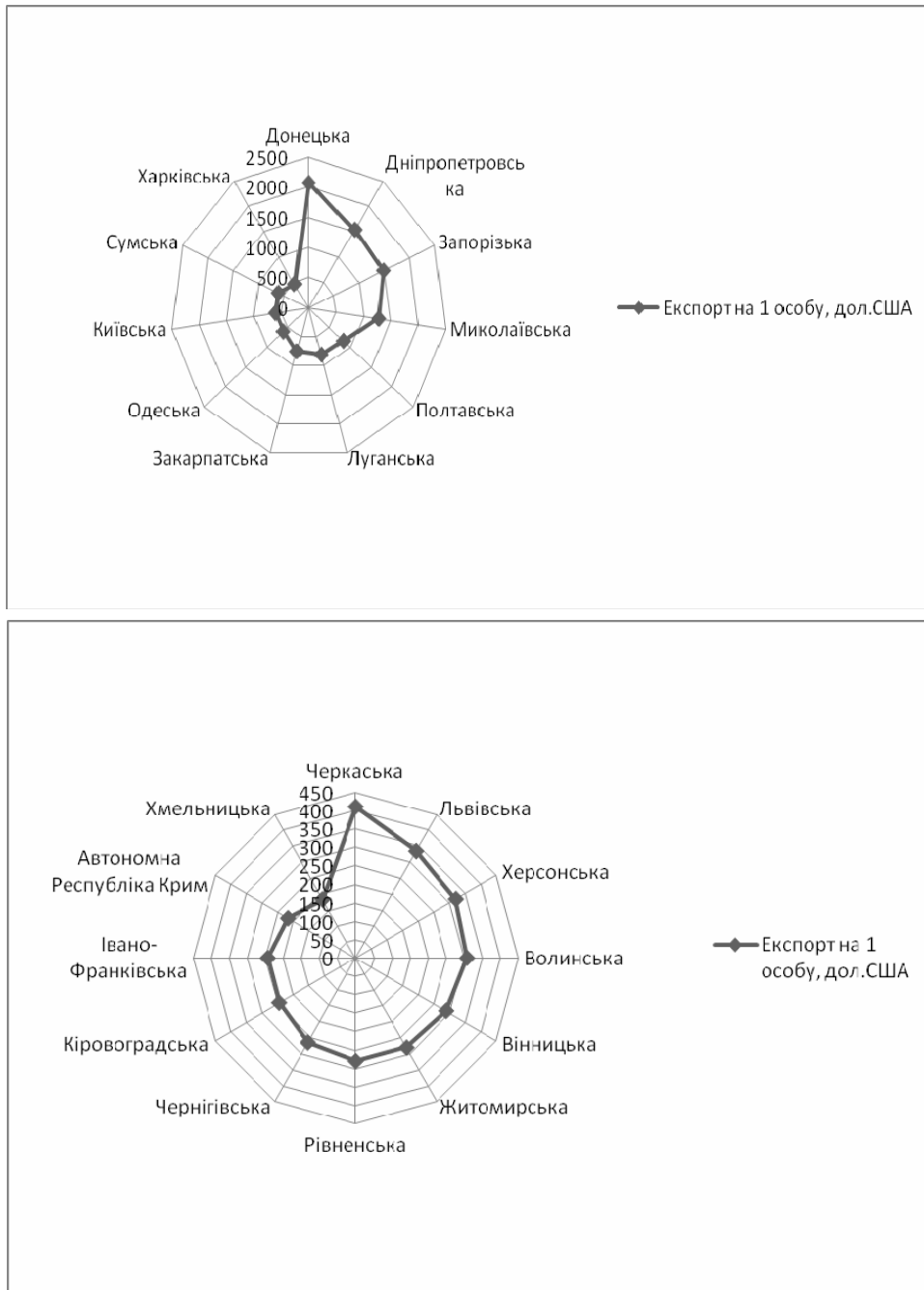

Рис. 1. Показники експорту товарів регіонів України в розрахунку на 1 особу

Загалом по Україні у 2009 році було експортовано товарів на суму 860 дол.США у розрахунку на одну особу. Лідером серед експортерів виступає Донецщина – 2074 дол. США, Львівщина по даному показнику посідає 13 місце з результатом 334 дол.США, найменше товарів експортувала Тернопільська область, на суму лише 117 дол.США у розрахунку на 1 особу.

Щодо обсягів імпорту, то найбільше імпортувалось товарів в Київську область- 1257,9 дол.США у розрахунку на 1 особу, Львівщина посідає 5 місце серед областей України. Загалом по Україні у розрахунку на одну особу у 2009 році імпортовано товарів на суму 984 дол США. Серед регіонів України найменше товари імпортувала АР Крим – 95,3 дол.США на 1 особу. З проведених розрахунків бачимо, що в області України в основному більше імпортувалось товарів (крім Донецької, Дніпропетровської, Миколаївської, Полтавської, Луганської та Закарпатської областей), що свідчить що області України більшою мірою є імпортозалежними.

Таблиця 2

Рейтинг регіонів України за обсягами експорту - імпорту послуг в розрахунку на 1 особу у 2009 р., дол. США

Регіони/області	Експорт на 1 особу дол. США	Рейтинг	Імпорт на 1 особу дол. США	Регіони/області
1	2	3	4	5
Одеська	514,76	1	135,26	Харківська
Київська	168,38	2	117,99	Дніпропетровська
Миколаївська	147,11	3	85,87	Київська
Дніпропетровська	109,20	4	71,99	Донецька
Автономна Республіка Крим	104,76	5	69,92	Запорізька
Донецька	98,74	6	69,51	Одеська
Запорізька	96,81	7	65,26	Полтавська
Харківська	73,45	8	57,74	Сумська
Херсонська	52,96	9	42,93	Житомирська
Львівська	39,67	10	39,60	Луганська
Рівненська	35,90	11	38,32	Вінницька
Закарпатська	33,49	12	30,39	Миколаївська
Вінницька	24,57	13	25,06	Львівська
Сумська	22,62	14	21,94	Волинська
Полтавська	20,07	15	19,76	Закарпатська
Волинська	17,81	1	15,80	Рівненська
Кіровоградська	16,09	17	15,26	Черкаська
Луганська	14,45	18	13,61	Чернігівська
Івано-Франківська	14,40	19	12,21	Івано-Франківська
Хмельницька	11,31	20	10,43	Хмельницька
Черкаська	9,29	21	8,97	Автономна Республіка Крим
Чернівецька	7,03	22	8,28	Кіровоградська
Житомирська	6,85	23	4,92	Чернівецька
Тернопільська	5,08	24	4,21	Херсонська
Чернігівська	4,82	25	3,33	Тернопільська

Розраховано за: [2]

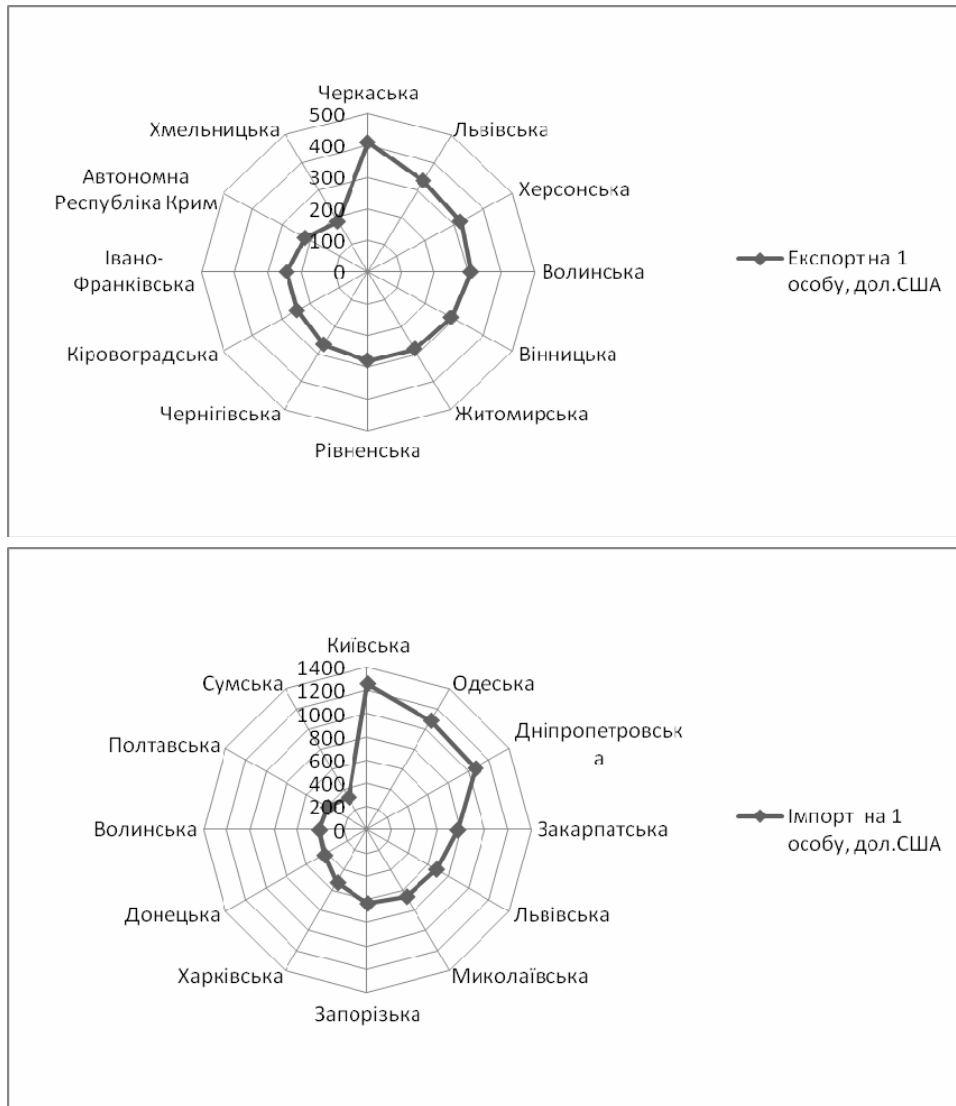

Рис. 2. . Показники експорту послуг регіонів України в розрахунку на 1 особу

Висновки

За даними Держкомстату України, та згідно проведених розрахунків, регіони України у 2009 році, в розрахунку на одну особу експортували послуг на суму 206,3 дол.США, імпортувалось – на суму 112 дол.США. Це свідчить про те, що загалом по Україні у експорті - імпорті послуг спостерігалась ситуація, за якою склалось позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами, тобто вартість наданих послуг перевищує вартість отриманих. У експорті послуг в розрахунку на одну особу найбільше, серед регіонів України, експортувала Одеська область 514,8 дол.США, найменше – Чернігівська – 4,82 дол. США на одну особу. Львівщина за

даним показником посідає десяте місце з результатом 39,7 дол. США на одну особу. Щодо імпортованих послуг, то Львівщина займає 13 сходинку у міжрегіональному рейтингу з результатом 25,2 дол. США на одну особу, це свідчить про те, що у Львівській області, так само як і загалом по Україні, сформувалось додатне сальдо зовнішньої торгівлі послугами, тобто експортовано послуг більше ніж імпортовано. Щодо інших регіонів України, то до переліку областей, в яких імпорт послуг перевищив їх експорт, у розрахунку на 1 особу, потрапили : Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Луганська, Полтавська, Сумська та Харківська області. В середньому вартість імпорту послуг даних регіонів перевищує вартість експорту на 24, 5 дол. США у розрахунку на 1 особу.

Як бачимо із вищенаведених табличних та графічних даних, всі області України здійснюють зовнішньоторговельні операції, проте їхні результати досить різні. Найбільша різниця відчувається у зовнішній торгівлі товарами, адже кожен регіон має свою спеціалізацію у виробництві того чи іншого товару.

Михайлов В.С. Основи статистики зовнішньоекономічної діяльності: Монографія / В.С. Михайлов. – К.: НДІ статистики. – 2001. – 188с.

<http://www.ukrstat.gov.ua>

<http://www.stat.lviv.ua>

<http://ukrexport.gov.ua> Statistical studying of Ukrainian Regions' foreign trade

M. Vdovyn

It is researched the condition of Ukrainian Regions' foreign trade. The comparative analysis of foreign trade activity of regions is made. It is also made the visualization of statistical data in the form of drawings, including diagrams.

Keywords: export, import, foreign trade activity, statistical analysis

СТАТИСТИЧЕСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ ВНЕШНЕТОРГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ

Вдовын М.Л.

Исследованы состояние развития внешней торговли регионов Украины. Проведен сравнительный анализ внешнеторговой деятельности регионов. Осуществлена визуализация статистических данных в виде рисунков, в частности диаграмм.

Ключевые слова: экспорт, импорт, внешнеторговая деятельность, статистический анализ